



Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO)

Advies over de prioriteiten van het Belgische EU-voorzitterschap 2010

- **Gevraagd door minister van energie en klimaat Maignette**
- **Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de FRDO van 27 maart 2009**
- **Vorbereid door de werkgroep Strategieën voor duurzame ontwikkeling, uitgebreid met leden van andere werkgroepen**
- **De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands**

Inhoud

Situering van het advies p 1

Prioriteiten van het Belgische EU-voorzitterschap 2010

Prioriteit 1: een duurzaam antwoord op de economische crisis p 2

Prioriteit 2: Lissabon en duurzame ontwikkeling koppelen in een sustainable new deal p 3

Prioriteit 3: een ambitieus klimaat- en energiebeleid p 4

Prioriteit 4: aandacht voor biodiversiteit en duurzame productie/ consumptie p 4

Prioriteit 5: ook de mondiale en sociale dimensie meenemen p 5

Bijlagen p 6

Situering van het advies

- [a] Van 1 juli tot 31 december 2010 is België voorzitter van de Raad van de Europese Unie. Met het oog op een grotere continuïteit van het voorzitterschap is de EU in 2007 van start gegaan met een "teamvoorzitterschap" van drie landen ("troïka" of "trio Presidency"). Dit houdt in dat drie landen die opeenvolgend het voorzitterschap waarnemen, een gemeenschappelijk programma opstellen voor de periode van hun drie voorzitterschappen (dus achttien maanden in totaal). Het Belgische EU-voorzitterschap zal kaderen in een teamvoorzitterschap met Spanje (eerste helft 2010) en Hongarije (eerste helft 2011). Deze "troïka" zal eind november 2009 aan de raad een gemeenschappelijk voorzittersprogramma voorstellen, dat ingaat op 1 januari 2010.
- [b] In dit kader vroeg minister Maignette in een brief dd 23 januari 2009 het advies van de FRDO over thema's en dossiers waarin België tijdens zijn voorzitterschap prioritair vooruitgang zou dienen te boeken..



- [c] Het bureau van de FRDO heeft beslist om in dit stadium een beknopt advies op hoofdlijnen uit te brengen. Als achtergrondinformatie voor zijn advies beschikte de raad over een document van de federale administratie met een inventaris van thema's die tijdens het voorzitterschap aan bod zouden kunnen komen, en over een werktekst van het trio-voorzitterschap Spanje-België-Hongarije "Strategic framework of the team Presidency". De inbreng van de FRDO geldt zowel voor dit document, dat in november van dit jaar in zijn finale versie verschijnt, als voor het programma van het Belgisch voorzitterschap, dat in juni 2010 bekendgemaakt wordt.

Prioriteiten voor het Belgische EU-voorzitterschap 2010

- [1] De FRDO ziet 5 belangrijke prioriteiten weggelegd voor het Belgisch voorzitterschap. Deze worden verder één na één overlopen.
- [2] Voorafgaand wenst de Raad er op te wijzen dat het van cruciaal belang is dat de acties van het Belgisch voorzitterschap worden gekaderd in een visie van Duurzame Ontwikkeling. De integratie van de economische, ecologische en sociale aspecten van het beleid moet leiden tot een meer consistent en meer performant Europees beleid. De werktekst van het trio-voorzitterschap Spanje-België-Hongarije vertrekt niet van een dergelijk richtinggevend toekomstbeeld voor de Unie, en de FRDO vraagt in het finale "Strategic framework of the team Presidency" daar voldoende aandacht aan te besteden.
- [3] Wat het proces betreft, beklemtoont de FRDO naar aanleiding van het Belgische voorzitterschap het belang van transparantie en participatie bij de beleidsvoering. Er is nood aan een open communicatie over de standpunten die ons land verdedigt, en bij die standpuntbepaling dient gepeild naar en rekening gehouden met de maatschappelijke visies over de te behandelen dossiers. Het is alvast positief dat de stakeholders om advies gevraagd worden over de prioriteiten van het voorzitterschap, en dat een "task force 2010" werd opgericht om over het Europese voorzitterschap te communiceren met de burger.

Prioriteit 1: een duurzaam antwoord op de economische crisis

- [4] De huidige financiële en economische crisis zal ongetwijfeld ook tijdens het troïka-voorzitterschap nog hoog op de Europese agenda staan. Het voorzitterschap krijgt hier een uitgelezen kans om de uitdaging die de financiële en economische crisis met haar dramatische sociale impact vormt, frontaal en intelligent te benaderen door deze niet los te zien van de ecologische uitdaging, maar in tegendeel het beantwoorden van de ecologische uitdaging te gebruiken als een element van de relance.
- [5] Zowel op EU- als nationaal niveau is een geïntegreerd beleidsantwoord nodig op deze crisissen, waarbij kortetermijnmaatregelen ingepast worden in een langetermijnvisie. Het heeft geen zin vandaag beleidsoplossingen voor te stellen voor de korte termijn die nog grotere problemen voor de toekomst met zich brengen. Zo is het met name niet verstandig de doelstellingen op het vlak van energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en broeikasgasreductie nu terug te schroeven, omdat de kortetermijnbaten die dit eventueel zou kunnen opleveren, op middellange en lange termijn tenietgedaan worden door de kosten die de klimaatveranderingen met zich zullen brengen. Een dergelijke langetermijnvisie dient ook de referentie te zijn bij het beleid voor de financiële sector.
- [6] Omgekeerd hoort een langetermijnvisie die de drie dimensies van duurzame ontwikkeling integreert, richting te geven aan het relancebeleid op korte termijn. Zo dienen steunmaatregelen, zoals we die vandaag zien voor de auto-industrie, de bouwnijverheid of de financiële sector, waar mogelijk gemoduleerd te worden volgens ecologische en sociale criteria.



- [7] Ook in andere sectoren kan er een belangrijke groei-impuls voortkomen uit de doelstelling van een koolstofarme economie die zuinig omspringt met energie en grondstoffen. Daarom dient een relancebeleid onder meer ook gericht te zijn op het bevorderen van eco-innovatie op verschillende vlakken, met name in het kader van de nieuwe Lissabonstrategie (zie §§ 9 e.v.).
- [8] De FRDO pleit zo voor een “sustainable new deal”: een structureel en collectief antwoord op de economisch-financiële crisis, dat onze productie en consumptie herbekijkt rekening houdend met de ecologische uitdagingen, sociale rechtvaardigheid en gezonde economie.¹ De raad vraagt het voorzitterschap deze prioriteit ook mee te nemen bij de discussies rond het volgende EU-budget (meerjarig financieel kader).

Prioriteit 2: Lissabon en duurzame ontwikkeling koppelen in een sustainable new deal

- [9] De FRDO stelt voor om deze denkpiste van een *sustainable new deal* op Europees vlak te bespreken tijdens de top over leefmilieu, klimaat en energie die blijkens het federale regeerakkoord in Brussel zou georganiseerd worden, de eerste keer in het kader van het Belgische EU-voorzitterschap.²
- [10] De duurzame-ontwikkelingsaanpak en een Sustainable New Deal dient door het Belgische en trio-voorzitterschap geconcretiseerd te worden bij de hernieuwing van de Lissabonstrategie. Deze strategie voor groei en jobs die de Europese Unie in maart 2000 lanceerde en in 2005 herzien werd, loopt tot 2010. De FRDO vraagt het Belgische voorzitterschap bij een hernieuwing van de Lissabonstrategie, ervoor te pleiten deze strategie te laten samengaan met de andere overkoepelende strategie van de Europese Unie, met name de Europese Strategie voor Duurzame Ontwikkeling (EUSDS).
- [11] Deze laatste strategie, is in theorie complementair aan het Lissabon-proces, maar maakt gebruik van andere instrumenten en is meer langetermijn-gericht.³ In de beleidsrealiteit, zowel op Europees als op nationaal vlak, blijken beide processen evenwel onafhankelijk van elkaar te functioneren.
- [12] Om de integratie van Lissabon en de EUSDS te bewerkstelligen in het kader van een Sustainable New Deal, dient de nieuwe strategie opgevolgd en geëvalueerd te worden aan de hand van een beperkte maar evenwichtige lijst van indicatoren.
- [13] Zowel de Lissabonstrategie als de EUSDS bevatten een belangrijke sociale dimensie. In dit licht dient vermeld dat 2010 uitgeroepen is tot het Europees jaar van bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Het trio-voorzitterschap zal hiervoor samen met de Commissie een programma opstellen. De drie landen zullen ook, na een evaluatie van de Sociale Agenda 2008-2010, samen met de Commissie voorstellen formuleren voor een nieuwe Sociale Agenda, na een ruime overleg- en consultatieronde.⁴ In dit verband waardeert de FRDO dat de kadertekst van het trio-voorzitterschap het belang van de sociale zekerheid en gezondheidszorg in de lidstaten onderstreept, en duidelijk stelt dat deze systemen versterkt

¹ Zie ook FRDO 2009a03,

² Cf federaal regeerakkoord 2007

³ Zie FRDO 2006a11, 2006a06 en 2004a09

⁴ Cf werktekst van het trio-voorzitterschap Spanje-België-Hongarije “Strategic framework of the team Presidency” §§ 17 e.v.



dienen te worden, zeker in tijden van economische crisis (§ 21). Hierbij dient evenwel gewaakt over het duurzaam karakter van de openbare financiën.

Prioriteit 3: een ambitieus klimaat- en energiebeleid

- [14] Wat het klimaatbeleid betreft, zal het resultaat van de klimaatconferentie in Kopenhagen eind 2009 van groot belang zijn voor het Voorzitterschap. Ons land dient er hoe dan ook toe bij te dragen dat de Europese Unie zijn voortrekkersrol inzake klimaatbeleid bevestigt, door een ambitieus nieuw mondiaal klimaatakkoord te bepleiten en voor een snelle ratificatie en implementatie ervan te zorgen. Het klimaatakkoord dient zowel rekening te houden met het principe van de gedeelde maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid, als met het belang van een “level playing field” voor de betrokken actoren, zodat regio’s die zich engageren voor een ambitieus klimaatbeleid geen economische schade lijden door de concurrentie van regio’s die minder strikte klimaatnormen hanteren.
- [15] Als er een nieuw mondiaal akkoord wordt bereikt voor de post-Kyoto periode (na 2012), zal Europa in 2010 de modaliteiten van het nieuwe klimaatregime moeten vastleggen. De FRDO meent dat de uitvoering van een dergelijk “post 2012” akkoord niet alleen op een economische en ecologische, maar ook op een sociaal aanvaardbare manier dient te gebeuren, en dat de nodige middelen voorzien moeten worden voor een dergelijke transitie. Om in dit klimaatdomein de nodige impulsen te kunnen geven op EU-niveau, dient ons land zich nu reeds voor te bereiden en te investeren in de nodige expertise, waarbij zowel een beroep gedaan wordt op deskundigen van de overheid als van de wetenschappelijke wereld en de maatschappelijke organisaties.
- [16] Terzelfdertijd dient het Voorzitterschap de Unie ertoe aan te zetten zelf het voorbeeld te geven door zijn energie- en klimaatpakket (3x 20 tegen 2020) zonder uitstel te implementeren. De economische crisis mag geen excuus vormen om dit beleid terug te schroeven (zie § 5). Hierbij dient opgemerkt dat niet alleen een visie op middellange termijn (2020) maar ook op lange termijn belangrijk is in het klimaatdossier, als ijkpunt voor het beleid. Wat het energiebeleid betreft, vraagt de raad aandacht voor de sociale en economische impact van stijgende energieprijzen, en voor de uitbouw van energienetwerken tussen landen die ook bijstand mogelijk maakt bij een energiecrisis.

Prioriteit 4: aandacht voor biodiversiteit en duurzame productie/consumptie

- [17] 2010 wordt een belangrijk jaar voor de bescherming van de biodiversiteit, en het trioprogramma vermeldt dit terecht als een prioriteit.⁵ Volgend jaar verschijnt immers het finale evaluatierapport van het EU-actieplan biodiversiteit 2006-2010, in oktober 2010 vindt de 10^{de} vergadering van de mondiale *Convention on Biological Diversity* plaats in Japan, 2010 is door de VN uitgeroepen tot jaar van de biodiversiteit, en in september komt er een bijzondere zitting van de VN Algemene Vergadering. Ons land zal bij deze internationale conferenties een belangrijke rol spelen als EU-voorzitter. Ook hier dient de Europese Unie ambitieuze doelstellingen naar voren te schuiven voor de periode na 2010, zowel Europees als mondiaal. Hierbij moet aandacht gaan naar de coherentie van de biodiversiteitsaanpak met het beleid in andere domeinen, zoals klimaat en landbouw. Ook in dit domein dient België te investeren in middelen en expertise om een voortrekkersrol te kunnen spelen.
- [18] Om de biodiversiteit te behouden, is een duurzaam beheer en een duurzame ontginning van natuurlijke rijkdommen nodig. Belangrijke aspecten hiervan zijn het bosbeheer en de visserij. De Europese Unie dient erover te waken dat enkel legaal hout op de Europese markt terecht komt, door een strikte regelgeving uit te vaardigen en toe te passen. Verder dient België, gezien zijn historische band met Centraal Afrika, in de Europese Unie te ijveren voor het beleid tegen de ontbossing. Het visserijbeleid verdient ook de nodige aandacht van het

⁵ Zie § 39



Belgische voorzitterschap. De FRDO vraagt dat het Belgische voorzitterschap zich engageert voor een visserijbeleid dat economische en sociale doelstellingen beter integreert met milieubekommernissen als de uitputting van de visbestanden. Zo is ondermeer een belangrijke inspanning vereist voor de omschakeling van schadelijke vispraktijken naar duurzamer vismethodes.⁶

- [19] De FRDO meent dat het Belgisch voorzitterschap in dit kader ook duurzame productie en consumptie hoger op de agenda moet plaatsen. Naast de lopende processen in uitvoering van de mededeling van de Commissie daarover, zullen in 2010 ook de thematische strategieën inzake afvalpreventie en recyclage, en inzake duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen worden geëvalueerd. Dit is een goede gelegenheid om op Europees niveau een reflectie te organiseren over dematerialisatie en “cradle to cradle”.
- [20] Wat de instrumenten voor een dergelijk beleid betreft, stelt de FRDO vast dat de Raad (Economische en Financiële Zaken) op 10 maart jl. geen akkoord heeft bereikt over de mogelijkheid om in de EU-lidstaten ook voor “energiebesparende materialen en andere milieuvriendelijke producten of diensten” de BTW te verlagen. De FRDO vraagt het Belgisch voorzitterschap een concrete beslissing op dit vlak te stimuleren op het niveau van de Raad, in het kader van een globale reflectie over marktgebaseerde instrumenten.
- [21] Waarschijnlijk zullen in 2010 de voorbereidingen van start gaan voor het 7^o Europese milieu-actieprogramma. Het voorzitterschap dient aan te dringen op een transparant en participatief proces, zowel bij de evaluatie als bij het tot stand komen van het nieuwe actieprogramma. Daarbij dient ook aandacht te gaan naar een harmonisering van methodes voor milieu-inspectie en -verslaggeving in de EU-lidstaten.

Prioriteit 5: ook de mondiale en sociale dimensie meenemen

- [22] Ook voor thema's van extern beleid van de EU en het beleid van de multilaterale instellingen als IMF, Wereldbank en WTO onderstreept de FRDO de noodzaak van een coherente benadering gericht op duurzame ontwikkeling. Bovendien vraagt de FRDO dat het Belgische voorzitterschap zich inzet voor het PCD-proces (Policy Coherence for Development) en het aanhouden van het tijdsplan voor de Europese kwantitatieve engagementen inzake ontwikkelingssamenwerking (“de 0,7%”). In 2010 worden namelijk ook de Millenniumdoelstellingen geëvalueerd. De FRDO meent dat dit een prioritair aandachtspunt is voor het Belgische voorzitterschap, gezien ons land het Europese standpunt zal vertolken op de VN-conferentie in New York. Daarbij moet de aandacht van België vooral uitgaan naar Afrika, temeer dat ook de Derde EU-AU Top tijdens haar voorzitterschap plaatsvindt.
- [23] Het Belgische voorzitterschap zal ook een belangrijke rol te spelen hebben in de herziening van twee belangrijke ontwikkelingsinstrumenten, met name het Europese Ontwikkelingsfonds (EOF) en het Development Cooperation Instrument (DCI). De FRDO vraagt een integratie van het EOF in de Europese begroting zonder de specificiteit ervan en de beschikbare middelen voor de ACP-landen te verminderen. De FRDO pleit eveneens voor het handhaven van de autonomie van het DCI en van het gehele Europese ontwikkelingsbeleid in het licht van de institutionele hervorming van het Europese externe beleid, met behoud van een eigen Commissaris die beschikt over adequate eigen middelen. Er is in deze context ook meer aandacht nodig voor het duurzaam beheer van hulpbronnen en het klimaatbeleid, waarbij het Belgisch voorzitterschap er evenwel dient over te waken dat de middelen voor een dergelijk beleid niet ten koste gaan van de huidige middelen voor officiële ontwikkelingshulp.

⁶ Zie hierover het verslag van de FRDO inzake de adviesvraag over het Nationaal Operationeel Programma voor de visserijsector en over de Strategische Milieubeoordeling:
<http://www.frdo-cfdd.be/DOC/pub/rest/NOP%20FRDO%202008%2007%2028.pdf>



[24] De FRDO waardeert dat het trio voorzitterschap aandacht zal hebben voor het thema van sociale inclusie in het kader van multi- of bilaterale externe relaties, om de "Decent Work Agenda" van de ILO in praktijk te brengen.⁷ In het verlengde hiervan moet ook de Europese handelsstrategie "Global Europe" herzien worden zodat de "decent work"-agenda, meer aandacht voor de brede sociale en milieu-impact, en het respect voor het geheel van de mensenrechten – onder meer het recht op voedsel - een centrale plaats krijgen in het externe handelsbeleid van de EU.

Bijlage 1 Stemgerechtigde leden van de algemene vergadering van 27 maart 2009 die deelnamen aan de stemming over dit advies

- 3 van de 4 voor- en ondervoorzitters:
T. Rombouts, I. Callens, A. Panneels.
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:
R. de Schaetzen (Natagora), J. Gilissen (IEB), M. O. Herman (IEW), J. Miller (IEW), J. Turf (Bond Beter Leefmilieu).
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:
A. Heyerick (VODO), B. Gloire (Oxfam-Solidarité), N. Van Nuffel (CNCD)
- 1 van de 2 vertegenwoordiger van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen:
Catherine Rousseau (CRIOC)
- 2 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
D. Van Daele (Fédération Générale du Travail de Belgique), D. Van Oudenhove (ACLVB-CGSLB)
- De 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
A. Nachtergaele (Federatie Voedingsindustrie), I. Chaput (Essenscia, M.-L. Semaille (Fédération wallonne de l'agriculture), A. Deplae (Union des Classes Moyennes), P. Vanden Abeele (Unie van Zelfstandige Ondernemers), O. Van der Maren (Fédération des entreprises belges).
- 0 van de 2 vertegenwoordiger van de energieproducenten
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus:
M. Carnol (Université de Liège), R. Ceulemans (Universiteit Antwerpen), L. Helsen (Katholieke Universiteit Leuven), D. Lesage (Universiteit Gent), E. Zaccāi (Université Libre de Bruxelles)

Totaal: 25 van de 38 stemgerechtigde leden

⁷ Cf § 28



Bijlage 2

Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

De werkgroep *Strategieën voor duurzame ontwikkeling*, uitgebreid met leden van andere werkgroepen, vergaderde op 19 februari, 6 en 11 maart 2009 om dit advies voor te bereiden. Tijdens de eerste vergadering gaf de heer Philippe Detheux (kabinet minister Magnette) een toelichting bij de adviesvraag.

Bijlage 3

Deelnemers aan de voorbereiding van dit advies

Voorzitter/Ondervoorzitter

Wim MOESEN – (KUL)

Jan TURF (BBL)

Leden FRDO en hun vertegenwoordigers

Membres CFDD et leurs représentants

Esmeralda BORGIO (BBL)

Isabelle CHAPUT (Essenscia)

Karin DEBROEY (ACV)

Jehan DECROP (CSC)

Arnaud DEPLAE (UCM)

1Roland DE SCHAETZEN (Natagora)

2Anne DE VLAMINCK (IEW)

3Pauline De WOUTERS (IEW)

4Despinoza EUTHIMIOU (CJEF)

5Myriam GISTELINCK (OXFAM)

6Brigitte GLOIRE (Oxfam)

7An HEYERICK (VODO)

8Wiske JULT (111111)

9Gerard KARLSHAUSEN (CNCD)

10Isabelle LETAWE (CJEF)

11Marc MAES (111111)

12Jacqueline MILLER (ULB)

13Emilie JK MUTOMBO (ULB)

14Amélie NASSAUX

15Edilma QUINTANA (CNCD)

16Christophe QUINTARD (FGTB)

17Marianne SCHLESSER (KBIN – Biodiversiteit)

18Alexandre SERON (CNCD)

19Stéphane VAN DEN EEDE (IEW)

20Sam VAN DEN PLAS (WWF)

21Jo VERVECKEN (ABVV)

22Michael VOORDECKERS (VBO)

23

Secrétariat CFDD/ Secretariaat FRDO

Jan DE SMEDT

Koen MOERMAN